

Most már Bubencov mellé állnak mind, de Toropesin az mégis, aki végül győzedelmeskedik. Nem is lehet máskép, hiszen őt a Párt irányítja, ő értette meg legjobban a fejlődés útját. Ő az, aki nem zárkózik be a maga szűk körébe, hanem világosan látja a nagyobb összefüggéseket és még is tudja ezt jól magyarázni elvtársainak:

„Mikor valaki így beszél: az én házam messze van a falu végén ...akkor csak egy felelet lehet: Vigyen el az ördög a házáddal együtt. Utilapu a sövény alatt senkit sem zavar, de ha a veteményes kertbe fészkel be magát ...hogya a kolhoz elnöke mondja azt, hogy „az én kolhozom a legszélén van“ ...akkor hazudik! Mert nem azért egyesültünk, hogy elkerítsük magunkat a szomszédtól. Akármelyik, még a legkisebb kolhoz sincs a szélén, hanem a Szovjetföld kellős közepén van! Egy szovjetember nem gondolkozhat így: Csak én élhessek jobban, csak nekem legyen több javam, mindegy, hogy körülöttem hogyan élnek az emberek, nem tartozik rám. Ettől a gondolkozástól nincs messze a farkas-törvény: ha én vagyok az erősebb, miért ne tépjek ki a gyengébből egy darabot?“

S a fölkavart szenvedélyeket nagyszerűen oldja meg Laptjev. Az események sodra egyre erősebb. Még az olyan részek is, ahol úgy érezzük, hogy a pátosz, az elragadtatás túlzott és a realizmus meggyőző erejét veszélyezteti, végül beleolvadnak a valóban nagyszerű erőfeszítés izalmába. (Gondolok itt elsősorban arra a jelenetre, amikor a kormány által küldött liszttel megérkeznek a teherautók.)

Az emberi szenvedélyek, lelki élet csodás gazdagsággal törnek elő ebben a munkára való hősi fegyverkezésben. A Hajnal-kolhoz élete külső és belső teljességében áll előttünk s Bubencov rövid önkritikája, amely az egész regény problémáinak megoldását mutatja, az egyén fölölvadását, a közösség igazi tagjává válását, tehát a szocialista ember győzelmét jelenti. S a Hajnal-kolhoz parasztjai eljuttatták oda, hogy bátran mondhatja róluk az író: „nemcsak a jómódrá való törekvés egyesíti most az embereket a kolhozban, hanem sokkal nagyobb, magasabb cél! Cél, amelyhez előbb vagy utóbb elérkeznek, lehetetlen, hogy el ne érkezzék az egész emberiség!“

SERES JÓZSEF

POPOV: ACÉL ÉS SALAK

(Regény. — Új Magyar Könyvkiadó.)

Popov regénye egy gyár életét tárja elénk. Egy Donec-medencei acélgyár ez, ahol talán a legnehezebb testi munkát végző emberek dolgoznak, az acélöntők. A regény első része a munkások hősi erőfeszítését mutatja be, azt, hogy miként hajtják végre a háborús termelést. A szó szoros értelmében nincs hőse ennek az írásnak. Nincs benne olyan alak, aki köré csoportosulnak az események, aki jó két fejjel kimagaslik a többi alak közül, akinek a mellékalakok mintegy

„kiegészítői“. A szocialista társadalomban minden ember egyformán érdekes.

Talán Krajnyev mérnök alakja emelkedik ki mégis a regény sok szereplője közül. Alakja végigvonul a történeten, s az író akkor is visszatér hozzá, amikor a front már maga mögött hagyta a gyárat és Krajnyevet is, s amikor már tulajdonképpen a gyár munkásainak háttországbeli erőfeszítéseit ábrázolja. De akkor sem azért bukkan fel a megszállt területen ragadt mérnök, mintha „speciális“ eset volna, hanem a német nablók által bitorolt területen élők hősiességét mutatja be általa. Krajnyev persze nem kiagyalt, élettelen báb. Félreértések sorozata éri, mialatt a németek elleni aknamunkáját hajtja végre. Azt hiszik, hogy a németek mellé állt, de azután ez tisztázódik, megtalálja a kapcsolatot a partizánokkal és segítségükkel felrobbantja a gyárat.

Az első részben, ahol még a Donec-medencei gyár életét láthatjuk, az olvasó a gyárban érzi magát, megismeri minden szegletét s a munkásokat is, a vállalatvezetőtől az öreg Dimitrjukig. Amikor pedig a fasiszták elfoglalják az üzemet, a háttország háborús nehézségeit, megfeszített munkáját s forgatagát éljük át. Elénk lépnek a háttországban maradt emberek is, a még kapitalista esőkevényektől terhes Opanaszenko s a hős partizánok.

Nem lehet meglepő számunkra, hogy ennek is, éppen úgy, mint sok más szovjet regénynek az a legszebb és legmélyebb része, ahol az író a Párttól ír. Természetesen nem *külön* írnak a szovjet írók a Párttól, nem az élettől elvonatkoztatva! Ezek a külön kiemelkedő részek mindig a szovjetemberek megnyilatkozásai, hiszen maga a Párt ott van csaknem minden szovjet regény minden sorában. Itt is, Krajnyev, amikor a párttitkár megkérdi tőle, hogy miért nem párttag, így válaszol: „Ahhoz, hogy valaki a Párt tagja lehessen, nemcsak kommunista meggyőződésűnek, hanem kommunista jelleműnek is kell lennie... Én úgy érzem, hogy a kommunisták a tömegben, mint a széntartalom a vasban, azok a részecskék, melyek a vasat acéllá változtatják... Nem vagyok elég kemény, Mihail Trofimovics, kevés az önuralmam.“

Krajnyev erejét megfeszítve, éjjel-nappal dolgozik, majd életét kockára téve megakadályozza, hogy a fasiszták használni tudják a gyárat, tehát igazi szovjetember, s mégsem párttag. Tudja, hogy mit jelent a proletáriátus élenjáró pártjának, a Bolsevik Pártnak a tagja lenni. Még nem tud uralkodni magán, éppen ezért úgy érzi, hogy nem elég kemény ahhoz, hogy a Pártba belépjen. Ő nem formáságnak, mellékesnek tekinti ezt, hanem igen komoly lépésnek. Tudja, hogy mi a feladata és kötelessége a párttagnak, s addig, amíg nem érzi magát alkalmasnak arra, nem teszi meg ezt a nagyon fontos lépést. A Párt szeretete, s a Párthoz való helyes és jó viszony tükröződik ezekben a mondatokban, melyek mindnyájunk számára tanulságosak lehetnek. Minden pártonkívülinek így kell viszonyulnia a Párthoz.

Popov könyve tanulságos a mi számunkra. Nemesak a fent elmondottak miatt, hanem azért is, hogy a szovjet dolgozók példája nyomán mi is megfelelővé és jóvá tudjuk tenni a munkához és em-

bertársainkhoz való viszonyunkat, hogy mi is úgy dolgozzunk, ahogy ők dolgoznak. Az ő művészi ábrázolásuk a szocialista írók feladata, s ennek egyik kiemelkedő példája, Popov regénye.

BÉCSI TAMAS

AZ ÉLENJÁRÓ SZOVJET TUDOMÁNY

— Sz. I. Vavilov: A szovjet tudomány három évtizede —

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom óta eltelt három évtized alatt az egykori orosz birodalom területén oly hatalmas társadalmi és gazdasági válságok, történelmi jelentőségű események mentek végbe, amelyek alapjaiban változtatták meg a cári orosz állam életét. Az emberiség történetében nincs nagyobb jelentőségű forradalmi megrázkódtatás a társadalmi fejlődés területén, mint a régi Oroszországnak osztály nélküli, szocialista állammá való átalakulása, olyan állammá, melyben a Sztálini Alkotmány legszélesebb körű demokráciája alapján szoros barátságban élnek egymással a Szovjetunió népei. Ennek az államnak hatalmas méretű győzelmet aratott hadserege, hatalmas új ipara, technikája és gyökeresen megváltozott mezőgazdasága van.

A tudomány sem maradt ki ebből a jelentős történelmi folyamathoz. Az emberiség története folyamán elsősorban vált a tudományos elmélet irányító erővé az új állam építésében. De maga a tudomány is az elmúlt három évtized alatt mind terjedelmében, mind jellegében teljesen átalakult, mindamellett mégis megőrizte a régi orosz tudomány hagyományos vonásait.

Vavilov, a Szovjetunió Tudományos Akadémiájának elnöke könyvében bemutatja a régi orosz tudományt is és azokat a tudományos gyökereket is, amelyekből kifejlődött az új, a korszerű szovjet tudomány.

A tudomány Oroszországban régi multra tekint vissza. A 10—12. században ugyanolyan színvonalon állott, mint az európai országokban. A 17. században *Borisz Godunov* Moszkvában egyetemet akart létesíteni. Gyors fejlődésnek indult a tudomány *I. Péter* idejében, aki megalapította a Pétervári Tudományos Akadémiát. Ezen az akadémián kezdte meg működését az orosz tudomány egyik leg-egyetemesebb elméje, *Lomonoszov*, aki a fizika, kémia, csillagászat, geológia, nyelvészet és történelem területén hatalmas eredményeket ért el. Széleskörű, egyetemes tudományos munkássága miatt nevezte *Puskin Lomonoszovot* valóságos „orosz egyetemnek.”

A cári kormányzat a tudomány kérdéseivel szemben tanúsított nemtörődömsége valóságos hagyománnyá vált, amely fennmaradt egész a Nagy Októberi Forradalomig. Úgyanakkor a nép, mely régtől fogva vágyódott a tudás után, új tudományos eredményeket termelt ki. Olyan autodidakta feltalálók jelentek meg, mint pl. a híres *Kulibin* és sokan mások, akiket agyonhallgatott a feudális és konzervatívizmusa. Kazán eldugott vidéki egyetemén működött és fejlődött ki, szinte a cári rendszer ellenére *Lobacsevszkij*, kiváló matematikus, „a geometria Kopernikusa”.